

A
B
C
D
E

Renhållningsförvaltningen
Å V C O C H F A R L I G T A V F A L L

Handläggare: Lovisa Wassbäck
Tfn: 08-508 465 61

Renhållningsnämnden

Lägesrapport om insamlingen av farligt avfall

Förslag till beslut

1. Rapporten godkänns och läggs till handlingarna.

Johan Castwall
Direktör

Lovisa Wassbäck
Avdelningschef

Sammanfattning

Möjligheterna för hushållen i Stockholms stad att bli kvitt farligt avfall har de senaste åren förbättrats, till största del tack vare utbyggnaden av den mobila miljöstationen.

För att det ska vara enkelt för hushållen att hantera sitt farliga avfall på rätt sätt behövs ett system för insamling som är så lättillgängligt som möjligt. För att åstadkomma detta behövs en kombination av olika lösningar.

Förvaltningen arbetar därför med följande åtgärder och möjligheter:

- Varje ny återvinningscentral utrustas med en särskild mottagningspunkt för farligt avfall. Mottagningen är bemannad och omhändertagandet sker ”över disk” i ordnade former. Även alla typer av elavfall tas emot på återvinningscentralerna. Under år 2005 tillkommer mottagningspunkter genom Återvinningsbåten och öppnandet av ÅVC Vanadisberget.
- Antalet stopp med den mobila miljöstationen har fördubblats mellan 2004 och 2005. Ytterligare utökning av den mobila miljöstationens fasta turer genomförs under hösten 2005 och våren 2006.
- Genomgång av stadens bensinstationsnät för att klarlägga om fasta miljöstationer kan etableras på någon av de stationer som tidigare saknat förutsättningar detta. En ny fast miljöstation har öppnat i Kista.
- Inbjudan till samarbete om mottagning av farligt avfall med fler färghandlare samt även med stadsdelsförvaltningar och brandförsvaret. En ny mottagningspunkt för farligt avfall har etablerats vid Glashuset i Södra Hammarbyhamnen och en ny färghandlare har anslutits.
- Miljömiljardsprojektet med Röda boxar kommer att slutföras och utvärderas.
- Möjlighet till hämtning av farligt avfall och elavfall i anslutning till bostaden, mot avgift, införs under 2006.

Bakgrund

Uppdrag

I budget för Stockholms stad 2005 anges att Renhållningsnämnden ska utveckla den mobila insamlingen av farligt avfall till ett stadstäckande system och i övrigt utveckla system så att mängden insamlat farligt avfall ökar. Detta innebär både att antalet fasta miljöstationer och antalet turer med mobila stationer ska öka.

Även medborgarnas möjligheter att lämna elektriskt och elektroniskt avfall (elavfall) ska förbättras.

Insamlade mängder

Trots svårigheter att få ut nya fasta miljöstationer i den omfattning som varit önskvärd, har mängderna insamlat farligt avfall ökat under 2005. Detta beror sannolikt till största del på den utökade hämtningen med mobila miljöstationen. Under de första sju månaderna ökade mängderna insamlat farligt avfall (exkl. bilbatterier och elavfall) med 16 %, jämfört med samma period 2004. Årsprognosen pekar på ca 0,92 kg/invånare, exkl. elavfall, bil- och småbatterier. Motsvarande siffra för år 2004 var 0,83 kg.

Även möjligheten att lämna elavfall har förbättrats i och med den mobila miljöstationens utbyggnad.

De olika insamlingssystemen

Idag finns det någon form av insamlingspunkt för hushållens farliga avfall i varje stadsdelsområde. I fjorton stadsdelsområden finns både fasta och mobila insamlingspunkter, i tre finns bara mobila och i ett endast fast insamlingspunkt.

Nedan beskrivs dagens omfattning samt pågående och planerad utveckling av de olika insamlingsformerna.

Fasta obemannade miljöstationer

I dagsläget finns 15 miljöstationer i anslutning till bensinstationer och en i anslutning till en livsmedelsbutik. Personalen svarar för utlåning av nyckeln samt viss tillsyn. Hämtning utförs enligt schema.

Antalet fasta miljöstationer har tyvärr minskat de senaste åren framförallt p.g.a. att många bensinstationer tagits bort eller ändrats till obemannade automatstationer. En genomgång av stadens bensinstationsnät kommer att göras för att klarlägga om fasta miljöstationer kan etableras på någon av de stationer som tidigare saknat förutsättningar detta. Hänsyn måste tas bl.a. till att utrymmet är tillräckligt stort för att rymma containern samt tömningsfordon, att gällande säkerhetsavstånd till bensinpumpar, avluftningsrör o.dyl. hålls, att containern kan placeras så att miljöförvaltningens krav uppfylls (hänsyn till dagvattenbrunnar etc.), att platsen är lättillgänglig för hushållen och sist men inte minst att stationsföreståndaren är villig att ta ansvar för miljöstationen. När dessa förutsättningar är uppfyllda kan processen med bygglovsansökan, anmälan till miljö- och hälsoskyddsnämnden samt tillståndsansökan för hantering av brandfarlig vara inledas.

Särskilt angeläget är att finna lämpliga lokaliseringar i de stadsdelar som i dag saknar fasta miljöstationer. Inom vissa stadsdelar saknas bemannade bensinstationer helt. Speciellt i innerstaden är utrymmet på de få stationer som finns mycket begränsat.

Under 2005 har hittills en ny miljöstation tagits i bruk, i Kista. Diskussioner förs med flera bensinstationsföreståndare angående etablering av nya miljöstationer, bl.a. i Hammarby Sjöstad och på Södermalm.

Mobil miljöstation

Turerna med den mobila miljöstationen har utökats i snabb takt sedan starten i oktober 2002, och under 2005 trafikeras 84 platser i staden, två gånger på våren och två på hösten. Totalt görs därmed 336 stopp under året. Under hösten avser förvaltningen att pröva kampanjinsamling med den mobila miljöstationen på centralt belägna platser i innerstaden under helger. Om provet faller väl ut kan det bli aktuellt att ta med den hämtningsformen i 2006 års schema för mobila miljöstationen. Nästa års schema kommer också att utökas med några nya hållplatser samt dubbla stopp på de platser som i dag har den högsta belastningen. Även andra typer av kampanjartade insatser med mobila miljöstationen kan bli aktuella, t.ex. liknande den som gjordes i samband med invigningen av en ny större återvinningsstation i Akalla i våras.

Det avfall som tas emot på den mobila miljöstationen är diverse farligt avfall från hushållen samt småbatterier, lysrör, glödlampor och småelektronik, upp till en mikrovågsugns storlek. Schemat annonseras på förvaltningens hemsida samt i annonser i lokalpressen i förväg i berörda stadsdelar. Schemat har detta år även funnits med i den avfallsinformation som gått i direktutskick till alla hushåll.

Allmänhetens reaktioner på den mobila miljöstationen har överlag varit mycket positiva, och flertalet verkar vara nöjda med upplägget, d.v.s. att bilen återkommer på samma plats, tid och veckodag vid varje tur.

Tack vare ökat antal stopp har de mottagna mängderna farligt avfall (exkl. elavfall) vid mobila miljöstationen hittills under 2005 ökat med 123 %, jämfört med samma period förra året.

Upphandling av ny entreprenör för driften av mobila miljöstationen pågår och det nya avtalet kommer att träda i kraft vid årsskiftet.

Återvinningscentraler

Vid stadens tre återvinningscentraler finns bemannade miljöstationer där det farliga avfallet lämnas över disk och sorteras in av personalen. Vid återvinningscentralerna tas även alla typer av elavfall emot.

Arbetet med att etablera nya ÅVC:er börjar så smått att ge resultat, och i oktober öppnas en ny ÅVC i Vanadisberget på Norrmalm. Där kommer - förutom grovavfall - farligt avfall och elavfall att tas emot från privatpersoner. Ytterligare att antal nya ÅVC:er kommer förhoppningsvis att öppna

under de närmaste åren, och de kommer alla att ha mottagning av farligt avfall och elavfall.

Återvinningsbåten

I våras besökte den flytande återvinningscentralen Norr respektive Söder Mälarstrand under två veckoslut. Ca 5,3 ton farligt avfall och över 10 ton elavfall togs emot. Försöket föll väl ut och fick ett mycket positivt mottagande, och återvinningsbåtens turer kommer att permanentas. Under oktober kommer den att lägga till vid Norr respektive Söder Mälarstrand, Skeppsbron samt Strandvägen. Information kommer att spridas via hemsidan och annons i lokaltidningen.

Färghandlare

Drygt 20 av stadens färghandlare har ett avtal med förvaltningen om att ta emot de typer av farligt avfall som finns i deras eget sortiment. Avfallet placeras i en plastback med lock och hämtning budas vid behov.

En ny färghandlare har tillkommit under året, och förvaltningen avser att gå ut med en intresseförfrågan till de övriga färg-/järnhandlare som inte har något avtal om mottagning.

Andra fasta, bemannade mottagningspunkter

Det finns förmodligen ett visst behov av permanenta mottagningsplatser som komplement till den mobila miljöstationen. Eftersom det dock ofta är problematiskt att etablera miljöstationer vid bensinmackar, har förvaltningen mer och mer börjat söka andra möjligheter. Även ur säkerhetssynpunkt är bemannade insamlingspunkter att föredra (t.ex. mobila miljöstationen, återvinningscentraler, färghandlare) jämfört med obemannade (t.ex. miljöstation i anslutning till bensinstation). Risken för att få in farligt avfall från företag i det system som är avsett för och bekostas av hushållen är också mindre vid bemannade insamlingspunkter.

Exempelvis startade i våras en mottagning hos GlashusEtt i Hammarby Sjöstad av farligt avfall, ljuskällor och småelektronik från de boende i sjöstaden.

Förfrågan har också riktats till några stadsdelsförvaltningar om möjligheterna att ha en motsvarande mottagning i sina lokaler, och förvaltningen planerar att söka samarbete även med övriga stadsdelsförvaltningar.

Även Brandförsvaret har fått förfrågan om möjligheten att ha mottagning av farligt avfall vid brandstationerna. De ser dock svårigheter med utrymmesbrist och risker med att ha för mycket besökare på sina anläggningar. Möjligen kan ett samarbete komma till stånd på någon enstaka brandstation.

Förvaltningen avser också att förbättra möjligheterna för fastighetsägare att ha en organiserad mottagning av farligt avfall i anslutning till grovsoprum eller liknande. En överenskommelse bör då träffas mellan fastighetsägaren och Renhållningsförvaltningen, där krav på förvaring, säkerhet och skötsel regleras. Skötsel och transporter skulle då bekostas av fastighetsägaren, medan behandlingen bekostas av förvaltningen. Vad gäller elavfall krävs inte samma försiktighetsrutiner, så den insamlingen kan ombesörjas helt av fastighetsägarna. USK har på förvaltningens uppdrag genomfört en kartläggning av fastighetsnära källsortering i hos drygt 1700 flerfamiljsfastigheter (januari 2005). Den pekar på att det i 40 % av flerfamiljsfastigheterna i dessa stadsdelar finns möjlighet för hushållen att lämna elavfall, antingen separat eller tillsammans med grovavfall för efterföljande sortering.

Hämtning i anslutning till bostaden – ”Röda boxar”

Miljömiljardsprojektet med de röda miljöboxarna inleddes i april. 369 hushåll i söderort fick varsin box med tillhörande informationsmaterial. Försöket pågår t.o.m. mars 2006, och under den tiden kan hushållen beställa fritt antal hämtningar av farligt avfall och småelektronik som de samlar i boxen. Under de första 5,5 månaderna har endast 11 hämtningar beställts.

De erfarenheter som projektet med ”Röda boxar” ger, förväntas kunna bidra till att skapa en bild av hur de ekonomiska och logistiska förutsättningarna ser ut för att ha hämtning av farligt avfall och småelektronik i anslutning till bostaden som en del i stadens system för hantering av hushållens farliga avfall.

Bortsett från försöket med Röda boxar, får förvaltningen väldigt sällan förfrågan om möjligheterna till hämtning av farligt avfall från bostaden. Eftersom det är en god service om möjligheten ändå kan erbjudas, avser förvaltningen att införa den tjänsten mot avgift under 2006. Kostnaden för behandlingen av avfallet finansieras av förvaltningen.

Batteriholkar och batterirör

Småbatterier kan lämnas i batteriholkarna vid återvinningsstationerna för förpackningar på ca 250 platser i staden. Vissa av dessa holkar har dock fått tas bort p.g.a. upprepade skadegörelse. Hos de flesta butiker som säljer batterier finns ett batterirör där kunden kan lämna kasserade batterier (över 1000 ställen). Batteriinsamling finns också i många flerfamiljshus, där fastighetsägaren svarar för att borttransport sker till av förvaltningen anvisad plats.